

Närvårdarstuderandes lämplighet för branschen

SUPERS GUIDE TILL ARBETSPLATSERNA

SUPER

Syftet med SORA-föreskrifterna är att trygga klienternas, personalens och studerandes säkerhet under inläring i arbetet

Inläring i arbetet under studier inom social- och hälsovård samt inom fostran sker med människor i en sårbar ställning. Det är viktigt att säkra klienternas rätt till god vård och fostran samt att garantera deras säkerhet under alla omständigheter. Dessutom är det viktigt att säkra arbetsro och trygghet för studerande samt att förhindra allvarliga brott. SORA-föreskrifterna omfattar delar av flera olika lagar. Denna lagstiftning ger utbildningsanordnaren möjlighet att ingripa vid olämplighet för studier och att förebygga problem.

SORA-examina omfattar utbildningarna för de yrken som innebär ansvar för andra människors hälsa och säkerhet. Närvårdare arbetar med just sådana klientgrupper.

Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer anser att det är nödvändigt att det finns tillräckligt med kunskap om SORA-föreskrifterna även på arbetsplatserna. På det sättet kan frågor om olämplighet som kommer fram under inläring i arbetet föras vidare till utbildningsanordnaren. Man kan dock inte utan saklig grund ingripa i studierätten och äventyra den grundläggande rätten att studera. Syftet med att begränsa studierätten ska alltid vara att säkra vårdens kvalitet samt patient- och klientsäkerheten.

KRAV PÅ HÄLSOTILLSTÅND OCH FUNKTIONSFÖRMÅGA INOM NÄRVÅRDARUTBILDNINGEN

I ansökningsskedet ombeds sökanden att bedöma om han eller hon uppfyller kraven på hälsotillstånd och funktionsförmåga. De ledande principerna är öppenhet samt att undanröja hinder. Många utbildningsanordnare har valt att inte ordna inträdesprov. Utbildningsanordnaren kan vid behov be sökanden om ett utlåtande om hans/hennes lämplighet utfärdat av en yrkesperson inom hälsovården. Brister i hälsotillstånd eller funktionsförmåga kan utgöra ett hinder ifall problemen inte kan undanröjas med rimliga åtgärder.

LAGSTIFTNING

Grunderna för att dra in studierätten finns i **Lagen om grundläggande yrkesutbildning samt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I statsrådets förordning** anges de examina inom vilka man tillämpar föreskrifterna som gäller indragande av studierätt. Närvårdarexamen omfattas av SORA-lagstiftningen.

Studierätten kan dras in ifall en studerande **allvarligt eller upprepade gånger** äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet. Allvarligt bristande fysisk eller psykisk funktionsförmåga, till exempel svåra problem med den mentala hälsan eller narkotikaberoende kan äventyra säkerheten.

Enligt **straffregisterlagen** måste studerande på begäran kunna bevisa att det inte finns några hinder för att utföra arbetsuppgifter eller för inläring i arbetet *när det i arbetsuppgifterna i väsentlig grad ingår arbete med minderåriga.*

En person som enligt straffregisterutdraget har blivit dömd för sexuella brott, allvarliga våldsbrott eller narkotikabrott kan inte antas som studerande.

UTBILDNINGSTYRELSENS ANVISNINGAR TILL UTBILDNINGSANORDNAREN GÄLLANDE INLÄRNING I ARBETET

Utbildningsanordnaren ska hålla arbets- och andra säkerhetsföreskrifter uppdaterade samt informera studerande om dessa.

Vid behov kan utbildningsanordnaren ge information om studerandens hälsotillstånd och funktionsförmåga till arbetsplatsen. På så vis kan man trygga personalens och klienternas samt studerandens egen säkerhet. Denna information är sekretessbelagd.

Utbildningsanordnaren ska informera arbetsplatsen om de examensspecifika kraven på hälsotillstånd och funktionsförmåga samt om förutsättningarna för att remittera studeranden till narkotikatest. Dessutom är det viktigt att informera arbetsplatsen om vem man kan ta kontakt med ifall studeranden äventyrar säkerheten på arbetsplatsen eller om det finns skäl att reda ut studerandens hälsotillstånd eller funktionsförmåga.

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS ANVISNINGAR TILL PERSONALEN INOM HÄLSOVÅRDEN

Studerandens hälsotillstånd och funktionsförmåga bedöms vid behov av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Ifall sökanden konstateras vara lämplig med vissa begränsningar beskrivs i utlåtandet de praktiska begränsningarna under inlärnin g i arbete. Dessutom kan man i utlåtandet beskriva hur man kan undanröja hindren.

Ifall kraven på yrkesskicklighet eller målsättningarna för inlärnin g anpassas i betydande grad för en studerande kan examensbetyg för närvårdarexamen inte utfärdas. Studier som gäller läkemedelsbehandling kan inte anpassas.

Läroinrättningarna bör ingripa i olämplighetsfrågor då det finns klar grund för det i lagstiftningen. Lösningar i olämplighetsfrågor söks i samarbete med personalen inom hälso- och sjukvården.

FÖLJANDE OMSTÄNDIGHETER KAN UTGÖRA HINDER FÖR ANTAGNING SOM STUDERANDE:

- sådana psykiska sjukdomar som förhindrar utförande av praktiska uppgifter eller deltagande i inlärnin g i arbete, till exempel psykotiska symptom eller depression med allvarligt nedsatt funktionsförmåga
- fysiska sjukdomar och funktionsnedsättningar som begränsar funktionsförmågan i så hög grad att de förhindrar utförande av praktiska uppgifter eller deltagande i inlärnin g i arbete, till exempel sjukdomar i rörelseapparaten eller kroniskt exem
- sjukdom som överförs via blod kan begränsa möjligheterna att genomföra praktiska uppgifter eller inlärnin g i arbete
- missbruk eller beroende av rusmedel.

SUPERS REKOMMENDATIONER TILL ARBETSPLATSERNA

Kontakta utbildningsanordnaren om:

- en studerande upprepade gånger eller allvarligt äventyrar klientens/patientens hälsa eller säkerhet
- studerandens bristfälliga eller felaktiga handlande eller försumliga förhållningssätt fortsätter trots anmärkningar eller
- studeranden påtagligt försummar säkerhetsförfordningar i arbetet.

Berätta för läraren om bristerna i studerandens arbete samt om studerandens behov av handledning och stöd i förhållande till kraven på yrkesskicklighet enligt examensgrunderna. Precisera de situationer där säkerheten hotas.

Enstaka misstag är vanligtvis inte en grund för indragning av studierätten.

Om en studerande misstänks vara berusad eller drogpåverkad bör hon eller han testas utan dröjsmål. Definiera de tecken och symptom som tyder på drogpåverkan. Man ska först ta upp förändringar i studerandens beteende med studeranden själv och vid behov med förmannen och läraren.

Instruktionerna i denna guide är avsedda för undantagssituationer.
Utgångsläget är att inläringen i arbetet sker utan problem.
Närvårdarstuderande är i regel motiverade och förbinder sig till de yrkesetiska principerna.

KÄLLOR:

Mer information om SORA på SuPers hemsida (på finska)
www.superliitto.fi/tyoelamassa/tutkinnot-ja-patevyydet/ratkaisuja-soveltumattomuuteen-sora/

Utbildningsanordnarens möjligheter att ingripa vid olämplighet för studier, Utbildningsstyrelsen 2015:10
http://www.oph.fi/publikationer/2015/utbildningsanordnarens_mojligheter_att_ingripa_vid_olamplighet_for_studier

Verkställandet av SORA-lagstiftningen inom hälsovården. Social- och hälsovårdsministeriet 2015:4
<http://stm.fi/sv/publikation?pubid=10024/126100>

Utbildningsstyrelsen: Grundexamen inom social- och hälsovård, examensgrunder
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/esitys/133953/ops/tiedot>

Specialbestämmelser
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/esitys/133953/ops/sisalto/286825>

Utbildningsstyrelsen: Krav på de studerandes hälsotillstånd
http://www.oph.fi/download/168189_SORA_foreskrift_27_011_2015.pdf

ARBETE NÄRA MÄNNISKAN

SuPer är Finlands största fackförbund för personer som avlagt examen på andra stadiet inom social- och hälsovårdsbranschen eller inom fostran av barn och unga samt för studerande inom dessa branscher.

**FINLANDS NÄRVÅRDAR- OCH
PRIMÄRSKÖTARFÖRBUND SUPER RF**

Banmästargatan 12, 00520 Helsingfors

tel. 09 2727 910

fax 09 2727 9120

www.superliitto.fi/pa-svenska

facebook.com/superliitto

Twitter och Instagram @superliitto

SUPER